

PRACE NAUKOWE

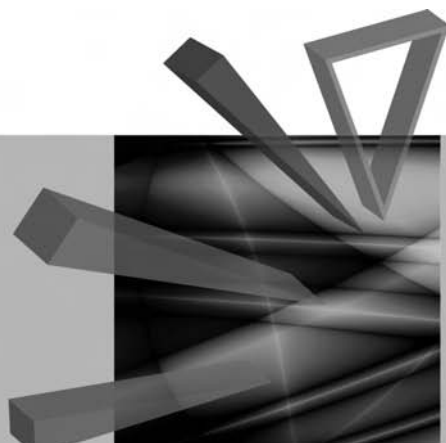
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

241

Przestrzeń a rozwój

Redaktorzy naukowi

Stanisław Korenik

Anna Dybała

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2011

Recenzenci: Florian Kuźnik, Janusz Słodczyk, Zygmunt Szymła,
Eugeniusz Wojciechowski

Redaktor Wydawnictwa: Jadwiga Marcinek

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

Publikacja została sfinansowana przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2011

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-272-7

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp.....	11
------------	----

Część 1. Współczesne uwarunkowania rozwoju społeczno-ekonomicznego krajów, regionów i obszarów metropolitalnych

Patrycja Brańka: Atrakcyjność inwestycyjna województwa małopolskiego w oczach przedsiębiorstw z udziałem kapitału zagranicznego (w świetle badań ankietowych).....	15
Adam Dąbrowski: Kierunki europejskiej polityki regionalnej – wybrane problemy	30
Piotr Hajduga: Dolnośląskie specjalne strefy ekonomiczne jako miejsce prowadzenia działalności gospodarczej w świetle ocen przedsiębiorców – wyniki badania empirycznego	41
Krzysztof Heffner, Brygida Klemens: Struktury klastrowe w gospodarce przestrzennej – wybrane korzyści i problemy rozwoju w skali lokalnej i regionalnej	56
Petr Hlaváček: The classification of analytical and management qualitative frameworks for municipal and regional development	65
Stanisław Korenik: Nowe zjawiska występujące w rozwoju aktywizujących się regionów.....	76
Anna Mempel-Śnieżyk: Uwarunkowania funkcjonowania powiązań sieciowych w województwie dolnośląskim	85
Katarzyna Miszczak: Partnerstwo publiczno-prywatne w regionach przygranicznych Polski, Czech i Niemiec – szanse i zagrożenia	105
Monika Musiał-Malago: Polaryzacja strukturalna Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego.....	120
Małgorzata Rogowska: Znaczenie miast w polityce regionalnej Unii Europejskiej.....	133
Dorota Rynio: Rozwój społeczno-gospodarczy ośrodka wzrostu w okresie kryzysu gospodarki światowej.....	140
Miloslav Šašek: Development of population in the Czech Republic after 1989	150
Piotr Serafin: Stan i zmiany zagospodarowania przestrzeni wsi w strefie podmiejskiej województwa małopolskiego na przykładzie gmin Niepołomice i Wieliczka	162
Kazimiera Wilk: Sytuacja demograficzna w Federacji Rosyjskiej w latach 1990-2009	180

Arkadiusz Przybyłka: Narodowy Fundusz Zdrowia jako główny organizator usług zdrowotnych w Polsce	190
Justyna Anders: Rola władz publicznych w stymulowaniu partycypacji obywateli w procesach <i>governance</i> – doświadczenia międzynarodowe i wnioski dla Polski.....	200
Marek Dylewski, Beata Filipiak: Możliwości rozwoju obszarów metropolitalnych w nowych uwarunkowaniach finansowych jednostek samorządu terytorialnego.....	212
Andrzej Rączaszek: Procesy rozwojowe największych polskich miast w okresie transformacji.....	224

Część 2. Społeczne, gospodarcze i środowiskowe problemy rozwoju lokalnego

Jacek Chądzyński: Władza lokalna a rynek – pomiędzy współpracą a konkurencją.....	241
Eleonora Gonda-Soroczyńska: Uwarunkowania środowiska przyrodniczego w przestrzeni uzdrowiska na przykładzie Czerniawy-Zdroju.....	252
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Partycypacja społeczna – przymus czy rzeczywista potrzeba?.....	262
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Zadowolenie z miejsca zamieszkania – ocena mieszkańców i władz lokalnych na przykładzie Głowna	277
Andrzej Łuczyszyn: Lokalna przestrzeń publiczna w gospodarce kreatywnej	290
Magdalena Pięta-Kanurska: Związki kultury i ekonomii oraz ich wpływ na rozwój miasta.....	301
Joost Platje: Local governance's capacity to direct its own path of sustainable development.....	310
Andrzej Raszkowski: Nowe trendy w marketingu miejsc.....	319
Anna Batko: Administracja publiczna jako stymulator zmian w turystyce miasta – na przykładzie Krakowa w latach 1989-2006	328
Piotr Ruczkowski: Ewidencja ludności – nowe zasady meldunkowe	340

Część 3. Innowacyjność i przedsiębiorczość a rozwój

Niki Derlukiewicz: Unia innowacji jako sposób na zwiększenie innowacyjności gospodarki europejskiej.....	355
Dariusz Głuszcuk: Finansowanie działalności innowacyjnej – źródła i bariery w przekroju regionów Polski (NTS-2).....	366

Niki Derlukiewicz, Małgorzata Rogowska, Stanisław Korenik, Jarmila Horáková, Jiří Louda: Polsko-czeska współpraca transgraniczna małych i średnich przedsiębiorstw	377
Anna Korombel: Najczęściej popełniane błędy podczas wdrażania zintegrowanego zarządzania ryzykiem (ERM) w polskich przedsiębiorstwach	388
Kamil Wiśniewski: Systemowe zarządzanie wiedzą w ujęciu teoretycznym i praktycznym	396
Paweł Dziekański, Jan Puchala: Wspieranie przedsiębiorczości przez samorząd terytorialny na przykładzie powiatu limanowskiego	405
Jerzy Wąchol: Rola państwa i jego interesariuszy we władztwie korporacyjnym w okresie wychodzenia ze spowolnienia gospodarczego i kryzysu	417
Aleksandra Pisarska, Mieczysław Poborski: Wybrane problemy inwestowania w rzeczowe aktywa trwałe (na przykładzie uczelni publicznych w Polsce).....	427
Agnieszka Izabela Baruk: Specyfika działań motywujących stosowanych wobec polskich pracowników.....	437
Monika Stelmaszczyk: Właściciel małego przedsiębiorstwa menedżerem zorientowanym na kulturę – wyzwania i perspektywy	447
Barbara Batko: Wpływ jakości informacji publicznej na minimalizację ryzyka podejmowania decyzji na rynku pracy	455

Część 4. Wybrane problemy planowania przestrzennego

Oğuz Özbek: Central planning of development through etatism in Turkey: the state planning organisation	467
Kinga Wasilewska: Samorząd terytorialny jako nowy podmiot polityki przestrzennej	474
Aleksandra Koźlak: Modelowe ujęcie transportu w planowaniu przestrzennym	489
Anna Kamińska: Rola ewaluacji w zarządzaniu procesem rewitalizacji przestrzeni miejskiej	502

Część 5. Zagadnienia różne

Hubert Kaczmarczyk: Właściwe zadania państwa w ujęciu F.A. von Hayeka	513
Małgorzata Gajda-Kantorowska: Transfery fiskalne a przeciwdziałanie szokom asymetrycznym w ramach Unii Gospodarczo-Walutowej w Europie ..	522
Adam Peszko: Krytyka liberalnej doktryny lat 90. i nowe nurty w ekonomii pierwszej dekady XXI wieku.....	532
Andrzej Adamczyk: Incydentalna kontrola rozporządzeń przez sądy.....	543

Summaries

Patrycja Brańka: Investment attractiveness of Małopolska voivodeship in opinion of foreign capital enterprises (in the light of survey results).....	29
Adam Dąbrowski: Directions of European Regional Policy – selected problems.....	40
Piotr Hajduga: Special economic zones in Lower Silesia as a business place in the light of assessments of entrepreneurs – results of empirical research	55
Krystian Heffner, Brygida Klemens: Cluster structures in spatial economy – chosen benefits and problems of development on the local and regional scale	64
Petr Hlaváček: Klasyfikacja analitycznych i zarządczych ram kwalifikacyjnych w rozwoju gmin i regionów	75
Stanisław Korenik: New phenomena occurring in the development of activating regions	84
Anna Mempel-Śnieżyk: Conditions of functioning of the network relations in Lower Silesia Voivodeship	104
Katarzyna Miszczak: Public-Private Partnership in the border regions of Poland, the Czech Republic and Germany – opportunities and threats.....	119
Monika Musiał-Malago: Structural polarization of Cracow Metropolitan Area.....	132
Małgorzata Rogowska: The importance of cities in the European Union's regional policy	139
Dorota Rynio: Social-economic development of growth center in the time of worldwide economy crisis	149
Miloslav Šašek: Rozwój populacji w Czechach po roku 1989	161
Piotr Serafin: Spatial planning of rural areas in the suburbs of Małopolska: state and changes – the case of Wieliczka and Niepołomice.....	179
Kazimiera Wilk: The demographic situation in the Russian Federation in the years 1990-2009.....	189
Arkadiusz Przybyłka: The National Health Fund as the main organizer of health services in Poland	199
Justyna Anders: The role of public authorities in promoting civic participation in processes of <i>governance</i> – application of international practices in the Polish context.....	211
Marek Dylewski, Beata Filipiak: Development opportunities of metropolitan areas in the new financial circumstances of local government units	223
Andrzej Rączaszek: Development processes in the biggest Polish cities in the transformation period.....	237

Jacek Chądryński: Local government and market – between cooperation and competition	251
Eleonora Gonda-Soroczyńska: The condition of the natural environment in the development of a spa town – the case of Czerniawa-Zdrój	261
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Social participation – obligation or real need?	276
Magdalena Kalisiak-Mędelska: Satisfaction with the place of residence – evaluation of place and local authorities as on the example of Głowno.....	289
Andrzej Łuczyszyn: Local public space in creative economy.....	300
Magdalena Pięta-Kanurska: The relationship between culture and economics and their impact on urban development	309
Joost Platje: Zdolność samorządu terytorialnego do kierowania własną ścieżką rozwoju zrównoważonego	318
Andrzej Raszkowski: New trends in place marketing	327
Anna Batko: Public administration as a stimulator of changes in city tourism – based on Cracow between the years 1989 and 2006	339
Piotr Ruczkowski: Population registration – the new residence regulations..	351
Niki Derlukiewicz: Innovation Union as a way to increase the innovation in European economy	365
Dariusz Głuszczyk: Financing innovation activities – sources and barriers with regard to regions in Poland (NTS-2)	376
Niki Derlukiewicz, Małgorzata Rogowska, Stanisław Korenik, Jarmila Horáková, Jiří Louda: Polish-Czech border cooperation of small and medium-sized enterprises	387
Anna Korombel: The most common errors during the implementation of Enterprise Risk Management (ERM) in Polish enterprises	395
Kamil Wiśniewski: System knowledge management from theoretical and practical perspective	404
Paweł Dziekański, Jan Puchała: Support of the enterprise by the territorial council on the example of Limanowski administrative district.....	416
Jerzy Wąchol: The role of the state and its stakeholders in corporate governance while getting out of the economic downturn and crisis.....	426
Aleksandra Pisarska, Mieczysław Poborski: Selected problems of investing in tangible fixed assets (as exemplified by public institutions of higher education)	435
Agnieszka Izabela Baruk: Essence of motivation activities used towards Polish employees	446
Monika Stelmaszczyk: Owner of small company as a culture-oriented manager – challenges and prospects	454
Barbara Batko: The impact of public information quality to minimize the decision making risk on the labour market.....	464

Oğuz Özbek: Centralne planowanie rozwoju przez etatyzm w Turcji: Państwowy Urząd Planowania	473
Kinga Wasilewska: Local self-government as a new subject of spatial policy.	488
Aleksandra Koźlak: Land-use/transport models in spatial planning.....	501
Anna Kamińska: The role of evaluation in the management of urban space revitalization process	510
Hubert Kaczmarczyk: Appropriate tasks of the state in terms of F.A. von Hayek.....	521
Malgorzata Gajda-Kantorowska: Fiscal transfers as asymmetric shocks absorption mechanisms in the European Monetary Union.....	531
Adam Peszko: Criticism of neoclassic doctrine of the 90s and new currents of economics in the first decade of the XXI century.....	542
Andrzej Adamczyk: The right of courts to refuse incidentally to apply regulations.....	557

Magdalena Kalisiak-Mędelska

Uniwersytet Łódzki

ZADOWOLENIE Z MIEJSCA ZAMIESZKANIA – OCENA MIESZKAŃCÓW I WŁADZ LOKALNYCH NA PRZYKŁADZIE GŁÓWNA

Streszczenie: Opracowanie porusza zagadnienia związane z jakością życia, która coraz częściej postrzegana jest jako jeden z nadrzędnych celów rozwoju na szczeblu zarówno lokalnym oraz regionalnym, jak i krajowym. Artykuł nie wyczerpuje całości problematyki, dotyczy jedynie wąskiego fragmentu odnoszącego się do oceny zadowolenia z poziomu życia w danej jednostce terytorialnej w wybranym obszarze. Oprócz treści teoretycznych, zawiera odniesienie do badań ankietowych przeprowadzonych w gminach województwa łódzkiego. Celem artykułu nie jest jednak prezentacja wyników uzyskanych we wszystkich badanych gminach, a jedynie zarysowanie problemu w postaci często występujących rozbieżności w odbiorze warunków życia w oczach mieszkańców danej jednostki i jej władz.

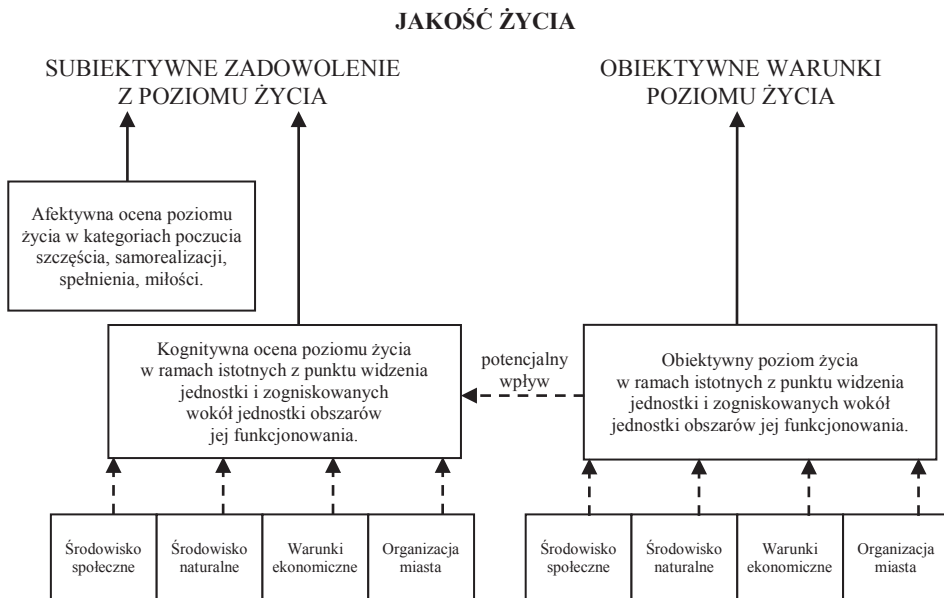
Słowa kluczowe: rozwój lokalny, jakość życia, gminy województwa łódzkiego.

1. Wstęp

Przeobrażenia społeczno-gospodarcze zachodzące w Polsce od 1990 r. mają różnorodne konsekwencje. Determinują zachowania ludności na wielu rynkach, ale także otwierają liczne możliwości i wpływają na postawy dotyczące bytu i jakości życia ludności. Właśnie ta ostatnia kategoria uznawana jest za nadrzędny cel rozwoju na szczeblu zarówno lokalnym oraz regionalnym, jak i krajowym. Jakość życia najprościej definiowana jest jako „stopień satysfakcji człowieka z całokształtu swej egzystencji, swoista suma indywidualnego lub zbiorowego odczucia istniejących warunków życia wraz z ich oceną”¹. Jest to pewna wartość społeczna, na którą składają się obiektywne warunki poziomu życia oraz stopień zadowolenia z poziomu życia w różnych jego aspektach². Przy czym w przypadku subiektywnego zadowolenia z poziomu życia brane są pod uwagę komponenty zarówno poznawcze (kognitywne), jak i emocjonalne (afektywne).

¹ A. Migąła-Warchoł, *Ocena stopnia zadowolenia mieszkańców z jakości życia mieszkańców województwa podkarpackiego*, [w:] *Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych*, Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach, Kielce 2007, s. 25.

² *Jakość życia – wskaźniki a opinia mieszkańców*, Centrum Badania Jakości Życia, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2009, s. 2.

Rys. 1. Jakość życia

Źródło: *Jakość życia – wskaźniki a opinia mieszkańców*, Centrum Badania Jakości Życia, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2009, s. 3.

Ocena zadowolenia zarówno z poziomu życia, jak i jego warunków odbywa się w zdefiniowanych obszarach, takich jak: środowisko społeczne, naturalne, warunki ekonomiczne i organizacja miasta. Obejmują one wiele elementów podlegających ocenie dokonywanej przez ich bezpośrednich użytkowników, czyli mieszkańców. I tak w przypadku środowiska społecznego uwzględnione zostały³: poczucie związku z miastem, sąsiedztwo, zaangażowanie obywatelskie, bezpieczeństwo socjalne, przestępczość, czas wolny, rekreacja, wypoczynek; edukacja, struktura demograficzna. W odniesieniu do środowiska naturalnego: jego stan, zasoby, zagrożenia i ochrona; w stosunku do warunków ekonomicznych: możliwości finansowe, dochody, rynek pracy, warunki pracy; natomiast wobec organizacji miasta: mieszkanie, dom; przestrzeń miejska, infrastruktura, komunikacja, instytucje służby zdrowia i instytucje edukacyjne.

Opinia mieszkańców w powyższych sprawach stanowi ważny miernik działalności władz. To także swoista forma komunikacji władz z mieszkańcami, umożliwiająca dobre rozpoznanie potrzeb i oczekiwań obywateli oraz dostosowanie do nich decyzji w zakresie poszczególnych polityk publicznych⁴. Pomiar wskaźników jakości życia jest zatem kluczowym narzędziem diagnozy i monitorowania ważnych aspektów życia w mieście.

³ Tamże.

⁴ *Jakość życia w miastach*, „Samorząd Miejski” 2008, nr 9 (147), s. 3.

Jedną z takich płaszczyzn oceny jest szeroko rozumiane miejsce zamieszkania i jego odbiór w oczach samych mieszkańców. Miejsce to jest zasadniczym elementem tożsamości człowieka, posiada szczególnie indywidualny wydzźwięk o charakterze osobistym, społecznym, ekonomicznym, emocjonalnym⁵. Gwarantuje, przy odpowiedniej organizacji, poczucie bezpieczeństwa, dostęp do usług i zaspokojenie podstawowych potrzeb, możliwość rekreacji, emocjonalny związek z miejscem, pracę i rozwój osobisty, a także zaistnienie relacji z innymi ludźmi⁶.

Poczucie miejsca, wspólnoty, identyfikacja z miejscem obrazują więzi między jednostką a wspólnotą lokalną oraz danym miejscem. Identyfikacja miejsca odzwierciedla odrębny jego obraz, a także obraz wspólnoty tworzony przez mieszkańca (*place identity*). Identyfikacja ta jest wynikiem osobistej tożsamości konstruowanej na podstawie interakcji różnych elementów środowiska otaczającego mieszkańca. Wskaźnikami identyfikacji mogą być takie miary, jak atrakcyjność miejsca zamieszkania, utożsamianie się z daną jednostką terytorialną czy zainteresowanie sprawami konkretnej społeczności lokalnej⁷. W dalszej części opracowania uwaga zostanie skupiona właśnie na tych elementach identyfikacji, mieszczących się we wspomnianym wcześniej obszarze – organizacja miasta, który wraz z innymi obszarami determinuje jakość życia. Rozważania opierać się będą na badaniach ankietowych przeprowadzonych w wybranych gminach województwa łódzkiego.

2. Obszary badawcze i prezentacja badanej gminy

Wyniki uzyskane, w drodze badań *Ocena atrakcyjności gminy w oczach mieszkańców* oraz *Ocena atrakcyjności gminy w oczach jej władz*⁸, pozwoliły na dokonanie zarysu warunków życia, subiektywnego samopoczucia i postrzegania miasta przez mieszkańców, umożliwiły również próbę oceny tych elementów przez władze lokalne. Badanie bowiem przebiegało dwutorowo: z jednej strony wśród mieszkańców, do których skierowano ankietę, z drugiej zaś równolegle przeprowadzono wywiad kwestionariuszowy z władzami badanych gmin. Oba narzędzia badawcze zawierały część podobnych pytań, których zadaniem było m.in.:

⁵ P. Rychlewska, *Psychospołeczne więzi z miejscem zamieszkania mieszkańców warszawskiego Młynowa i podwarszawskiego Pomiechówka*, „Kultura i Historia” 2010, nr 17, <http://www.kulturaihistoria.umcs.lublin.pl/archives/1834>, dostęp: 28.10.2010.

⁶ M. Lewicka, *Miasto jako przedmiot badań psychologii*, Pracownia Psychologii Środowiskowej Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009, s. 4.

⁷ P. Rychlewska, wyd. cyt.

⁸ Badania realizowane były w ramach ćwiczeń terenowych na Kierunku Gospodarka Przestrzenna Uniwersytetu Łódzkiego. Ich zakres przestrzenny obejmował 30 gmin województwa łódzkiego, dobranych celowo ze względu na odległość od Łodzi oraz podobieństwo liczby mieszkańców. Ankietę skierowano łącznie do wybranych losowo 3000 mieszkańców (po 100 w każdej wybranej gminie). Ponadto w każdej wytypowanej do badania gminie przeprowadzono wywiad kwestionariuszowy z wójtem bądź burmistrzem. Użyte w badaniach narzędzia zostały przygotowane przez pracowników Instytutu Gospodarki Przestrzennej UŁ. Niniejsze opracowanie prezentuje wyniki tylko z jednej wybranej gminy. Wyniki z wszystkich gmin zostaną ujęte w raporcie końcowym z badań.

- ustalenie, jaka jest opinia mieszkańców i władz lokalnych na temat ich gminy;
- określenie najbardziej palących problemów i sposobów ich rozwiązania;
- ocena podejmowanych na terenie gminy inicjatyw społeczno-gospodarczych;
- ocena stanu i możliwości rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej;
- określenie gotowości zaangażowania się mieszkańców i innych podmiotów w działania na rzecz rozwoju gminy;
- ocena funkcjonowania administracji z identyfikacją barier.

Przyjęcie takiego rozwiązania umożliwiło konfrontację odczuć mieszkańców i władz lokalnych co do warunków życia społecznego i gospodarczego z uwzględnieniem elementów jakości rządzenia. Ponadto kwestionariusz wywiadu adresowanego do władz wzbogacono o pytania dotyczące posiadanych przez gminę dokumentów o charakterze strategicznym wraz z oceną ich przydatności, a także możliwości i barier wykorzystania środków unijnych i ich wpływu na rozwój gminy.

Celem artykułu nie jest jednak prezentacja wyników uzyskanych we wszystkich badanych gminach i ich odniesienie względem siebie, a jedynie ukazanie rozbieżności i zgodności w odbiorze warunków życia w gminie przez mieszkańców i władze lokalne oraz subiektywnego zadowolenia mieszkańców z poziomu życia w gminie. Stąd też dalszej analizie zostaną poddane wyniki tylko z jednej gminy. Wybór gminy na potrzeby niniejszego opracowania nie ma jednak charakteru celowego. Wszystkie gminy biorące udział w omawianym badaniu zostały dobrane według tych samych kryteriów: zbliżonej odległości do Łodzi oraz podobnej liczby ludności. Omówienie wyników badań zostanie poprzedzone ogólną charakterystyką gminy wraz ze wskazaniem priorytetowych celów jej rozwoju, zawartych w posiadanych dokumentach strategicznych. Jest to działanie celowe, pomimo możliwości wystąpienia efektu dublowania się treści zawartych np. w *Planie rozwoju lokalnego* bądź *Strategii rozwoju* i w odpowiedziach uzyskanych od wójta czy burmistrza gminy. Ma to służyć komparacji opinii mieszkańców co do możliwych ich zdaniem kierunków rozwoju gminy z przyjętymi w dokumentach.

Jedną z gmin, w której realizowane było badanie, jest Głowno. Jest to gmina miejska, położona w północnej części województwa łódzkiego, w powiecie zgierskim. Posiada dogodne położenie z punktu widzenia komunikacyjnego oraz ewentualnego rozwoju, np. funkcji logistycznych. Przez Głowno przechodzi bowiem droga krajowa nr 14 łącząca autostradę A2 w Strykowie z drogą krajową nr 2 w Łowiczu, będącą częścią jednej z dwóch tras Łódź-Warszawa. Przez gminę przebiegają także ważniejsze drogi powiatowe do Bielaw, Popowa, Ostrołęki, Łyszkowic, Kołacina i Bronisławowa.

Obszar Głowna zamieszkuje niewiele ponad 9% ludności całego powiatu, co sytuuje je na końcu miast powiatu pod względem ludności. Gmina liczy blisko 15 tys. mieszkańców, przy czym na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się trwały spadek liczby ludności. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku nie odbiega od tendencji zauważalnych w skali województwa, systematycznie bowiem zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym (19% ogółu). W pozostałych grupach udziały te wynoszą: 17% ludności w wieku przedprodukcyjnym (utrzymuje

się m.in. ujemny przyrost naturalny), 64% w wieku produkcyjnym. Wykształcenie mieszkańców kształtuje się podobnie jak w powiecie i zbliżone jest do struktury województwa łódzkiego. Największy odsetek mieszkańców ma wykształcenie średnie i ukończone podstawowe. Nadal stosunkowo niewiele jest osób z wyższym wykształceniem.

W Głównie na koniec 2008 r. odnotowano 1089 osób bezrobotnych, z czego blisko 58% stanowią mężczyźni⁹. Może to wynikać z faktu, iż do niedawna miasto było ośrodkiem przemysłu maszynowego – mieściły się tutaj Wojskowe Zakłady Motoryzacyjne, Fabryka Szlifierek Ponar, Wytwórnia Urządzeń Technicznych WUTECH, Wytwórnia Urządzeń Rolniczych. Obecnie funkcjonują tu głównie firmy gorseciarskie, bielizniarskie i tekstylne. Niestety, niekorzystna jest struktura bezrobocia w gminie pod względem wieku, gdyż 60% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych liczy 18-44 lata; 37% ogółu zarejestrowanych pozostaje bez pracy 12 miesięcy i dłużej.

W odniesieniu do sfery gospodarczej widoczny jest powolny spadek liczby podmiotów gospodarczych. W 2009 r. w Głównie w REGON zarejestrowanych było 1312 podmiotów gospodarki narodowej, tj. o ponad 500 mniej niż chociażby w 2007 r. Z ogólnej liczby podmiotów 97% funkcjonuje w obszarze sektora prywatnego. Rozkład podmiotów gospodarczych pod względem rodzaju prowadzonej działalności również nie odbiega istotnie od utrzymujących się tendencji. Ponad 35% prywatnych firm prowadzi działalność zaliczaną do sekcji G PKD: *Handel hurtowy i detaliczny, Naprawa pojazdów samochodowych*. Nie mniej liczną grupą są podmioty z sekcji C: *Przetwórstwo przemysłowe* (20,5%) oraz sekcji F *Budownictwo* (11%).

Istniejąca w gminie infrastruktura techniczna i społeczna jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Zidentyfikowane problemy w tym zakresie dotyczą przede wszystkim infrastruktury drogowej i technicznej, w szczególności systemu kanalizacji sanitarnej i sieci gazowej oraz niedoposażenia placówek szkolnych i opieki zdrowotnej¹⁰. Główno dysponuje natomiast dobrymi warunkami do rozwoju funkcji turystycznych. Wokół miasta rozciągają się bory sosnowe oraz mieszane sosnowo-dębowe z domieszką brzozy i jodły, które wraz z trzema rzekami przepływającymi przez teren gminy tworzą swoisty mikroklimat, a jednocześnie liczne możliwości aktywnego wypoczynku. Miasto jest jednak niedostatecznie wyposażone w infrastrukturę turystyczną. Pomimo znacznej atrakcyjności krajoznawczej praktycznie brak jest obiektów noclegowych o odpowiednim standardzie, co w konsekwencji negatywnie wpływa na atrakcyjność wypoczynkową Główna.

Plan rozwoju lokalnego miasta Główna na lata 2007-2013 zakłada realizację wielu różnorodnych zadań, mających w konsekwencji doprowadzić przede wszystkim do szybszego rozwoju gospodarczego miasta oraz poprawy warunków życia

⁹ *Bezrobotni według gmin województwa łódzkiego* (31.12.2008), Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi, http://www.wup.lodz.pl/index.php?id=stat_index.php, dostęp: 23.08.2010.

¹⁰ *Plan rozwoju lokalnego Miasta Główna na lata 2007-2013*, Załącznik do Uchwały Rady Miejskiej w Głównie nr LI/414/10 z dnia 6 sierpnia 2010 r.

mieszkańców¹¹. W przypadku rozwoju gospodarczego Główna władze kładą nacisk głównie na wzmocnienie dotychczasowej bazy gospodarczej oraz funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Natomiast sfera warunków życia mieszkańców wymaga zintensyfikowanych działań w zakresie:

- stworzenia dobrych warunków do rozwoju kulturalnego mieszkańców;
- poprawy oferty sportowo-rekreacyjnej miasta;
- poprawy stanu opieki zdrowotnej, oświaty i wychowania oraz bezpieczeństwa publicznego;
- poprawy stanu komunalnych zasobów mieszkaniowych;
- poprawy środowiska naturalnego.

Równie istotnymi działaniami władz są promocja miasta wraz z wykreowaniem pozytywnego jego wizerunku jako miejsca przyjaznego nowym inwestorom oraz wartego odwiedzenia miejsca turystycznego. To także inwestycje w kapitał ludzki (podnoszenie kwalifikacji ludności odpowiednio do potrzeb przedsiębiorstw) i instytucje otoczenia biznesu poprzez szerszy dostęp do informacji i doradztwa gospodarczego.

3. Analiza wyników badań

W badaniu atrakcyjności gminy w oczach mieszkańców wzięło udział 100 osób zamieszkujących miasto Głowno. Wybór respondentów miał charakter losowy, a ich struktura zaprezentowana została w tabeli 1.

Tabela 1. Cechy demograficzno-społeczne badanej próby

Wyszczególnienie		Wartości N = 100
Płeć	Kobieta	54
	Mężczyzna	46
Wiek (w latach)	Do 18 roku życia	27
	18-24	7
	25-39	29
	40-59	29
	60 lat i więcej	8
Wykształcenie	Podstawowe	27
	Zawodowe	12
	Średnie	39
	Wyższe	22
Aktywność zawodowa	Uczeń	25
	Student	5
	Pracownik najemny	49
	Prowadzący działalność gospodarczą	7
	Rolnik	0
	Emeryt/rencista	10
	Bezrobotny	4

Źródło: opracowanie własne.

¹¹ *Plan rozwoju lokalnego...*

Można przyjąć, iż badana próba jest zbliżona rozkładem do populacji mieszkańców Głowna. Brak odzwierciedlenia realnej struktury demograficznej gminy wynika przede wszystkim z przypadkowego doboru próby (ankietę wypełniały tylko te osoby, które wyraziły na to zgodę). Odpowiedzi respondentów na pytania zawarte w ankiecie mają charakter subiektywny (wyrażają własną opinię i odczucia odpowiadającego) i pozwalają na wyciągnięcie jedynie ogólnych wniosków.

W wyniku badania ustalono, że mieszkańcy Głowna są raczej zadowoleni z faktu zamieszkiwania na terenie badanego miasta (60 wskazań). Głównymi argumentami podawanymi przez respondentów były walory krajobrazowe miasta, urok małej miejscowości, mikroklimat, cisza, spokój czy też ład i porządek. Wśród osób niezadowolonych z zamieszkania w Głownie (łącznie 16 wskazań – raczej niezadowolony i bardzo niezadowolony) dominowało przekonanie o panującej w gminie stagnacji gospodarczej, co za tym idzie – niewielkiej liczbie miejsc pracy oraz braku możliwości spędzania czasu wolnego. Na brak różnego rodzaju atrakcji i rozrywek wskazywali przede wszystkim ludzie młodzi i oni też zapewne wykazują większą skłonność do migracji z gminy. Spośród wszystkich badanych 25 osób chciałoby zmienić dotychczasowe miejsce zamieszkania na większy ośrodek miejski. Głównym powodem ewentualnej migracji, obok szerszego dostępu do rozrywek, jest przede wszystkim lepiej płatna praca, stwarzająca szanse rozwoju zawodowego. Osoby, które nie chcą opuszczać Głowna (70 wskazań)¹², podkreślały swoje przywiązanie do miasta, wynikające z posiadania tutaj rodziny, znajomych, przyzwyczajenia, wygody mieszkania (małe i spokojne miasto) oraz atrakcyjnego zatrudnienia. W tym ostatnim przypadku było to niestety tylko jedno wskazanie.

Wydaje się, iż władze miasta mają świadomość braku atrakcyjności Głowna jako miejsca zamieszkania z punktu widzenia lokalnego rynku pracy. Gmina nie posiada choćby odpowiednich terenów inwestycyjnych interesujących potencjalnych inwestorów, mogących stworzyć nowe miejsca pracy. Dodatkowo nakłada się na to odpływ młodych i wykształconych mieszkańców. Zarówno brak inwestorów, jak i odpływ ludzi młodych są przez mieszkańców zaliczane do jednych z poważniejszych barier rozwoju gminy. Uwypuklane są natomiast walory lokalizacyjne i przyrodnicze gminy oraz niskie stawki podatków lokalnych jako te, które mogą determinować decyzje o zamieszkaniu w gminie. Nie dziwi zatem upatrywanie szans rozwoju gminy przede wszystkim w turystyce i rekreacji. Oprócz tego mieszkańcy widzą możliwości rozwojowe gminy także w logistyce, przemyśle, mieszkalnictwie i nowoczesnym rolnictwie. W tym obszarze nie ma zasadniczych rozbieżności z postawą władz. Podobnie jak mieszkańcy burmistrz wskazał na turystykę i rekreację, przemysł oraz funkcje mieszkaniowe jako obszary, które powinny być priorytetowymi w działaniach władz.

Mieszkańcy jednak dość sceptycznie oceniają możliwości rozwoju gminy. Ich zdaniem innymi głównymi barierami są: wysokie bezrobocie, zły stan dróg, zła sy-

¹² Nie wszystkie osoby ankietowane udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

tuacja finansowa, brak placówek kultury oraz niska aktywność społeczna i gospodarcza mieszkańców. Niemalą część ankietowanych odpowiedzialnością za złą sytuację gminy obarczyła władze lokalne, podkreślając ich niekompetencje i niewydolność. Po stronie władz widać natomiast w tej kwestii więcej optymizmu. Burmistrz ograniczył się jedynie do wymienienia barier rozwoju gminy: odpływ ludzi młodych, brak terenów inwestycyjnych, trudności z budową i rozbudową infrastruktury technicznej. Niewątpliwym zagrożeniem rozwoju gminy, zdaniem władz, jest spadek dochodów, choćby z tytułu udziałów w podatkach od osób fizycznych i prawnych. Działaniami zaradczymi w tym zakresie, jakie zostały podjęte w ostatnim okresie przez władze, były przeprowadzenie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego w celu wyznaczenia terenów inwestycyjnych oraz zintensyfikowanie prac zmierzających do pozyskania środków unijnych.

Z badań wynika, że niezbędnych i szybkich zmian wymagają także takie obszary funkcjonowania gminy, jak: infrastruktura drogowa, sieć gazowa (gmina nie posiada sieci gazowej), sieć kanalizacyjna, mieszkalnictwo, rynek pracy, ochrona zdrowia, utrzymanie czystości w gminie, kultura, bezpieczeństwo publiczne. Najmniej do „życzenia” pozostawiają oświata, opieka społeczna, sieć wodociągowa, przedsiębiorczość mieszkańców, ochrona środowiska naturalnego, administracja publiczna oraz, co ciekawe, turystyka (tab. 2).

Tabela 2. Obszary wymagające zmian (respondenci mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź)

Wyszczególnienie	Liczba wskazań
Sieć wodociągowa	14
Sieć kanalizacyjna	29
Utrzymanie czystości	37
Infrastruktura drogowa	58
Sieć gazowa	51
Gospodarka mieszkaniowa	26
Gospodarka odpadami	19
Ochrona zdrowia	39
Oświata	15
Opieka społeczna	13
Bezpieczeństwo publiczne	31
Ochrona środowiska naturalnego	16
Kultura	32
Sport i rekreacja	22
Turystyka	15
Dostępność miejsc pracy	42
Przedsiębiorczość mieszkańców	16
Administracja publiczna	17

Źródło: opracowanie własne.

W obliczu m.in. zaniedbań w obszarze infrastruktury technicznej władze mają świadomość konieczności pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, w tym głównie unijnych. Gmina korzystała już z funduszy przyznanych Polsce w ramach poprzedniego i obecnego programowania (2007-2013). Realizowane były praktycznie tylko najpilniejsze projekty infrastrukturalne¹³, nie finansowano natomiast żadnych zadań o charakterze miękkim (np. PO KL). Pomimo zaangażowania niemałych środków finansowych w niwelowanie zapóźnień rozwojowych blisko połowa ankietowanych nie dostrzega wyraźnych działań podejmowanych w tym zakresie. Ci natomiast, którzy są odmiennego zdania, jako siłę sprawczą zmian wskazują samych mieszkańców oraz, choć w mniejszym stopniu, organ wykonawczy, czyli burmistrza. Niewielkie znaczenie przypisane zostało natomiast organizacjom pozarządowym. Może to wynikać z faktu, iż większość ankietowanych nie uczestniczyła do tej pory w żadnej formie działań na rzecz gminy i jej mieszkańców oraz nie chce się w przyszłości w takie włączyć. Stąd też może wynikać niewiedza na temat roli, funkcji i działalności organizacji pozarządowych na terenie gminy.

Zaskoczeniem nie jest zatem poczucie braku wpływu respondentów na życie gminy, przy czym odnosi się to na ogół do osób nieangażujących się w bieg spraw publicznych. Jedynie 7 respondentów udzieliło pozytywnej odpowiedzi na pytanie: „Czy ma Pan/Pani poczucie wpływu na życie gminy?”. Wszystkie te osoby jednak aktywnie uczestniczyły w działaniach podejmowanych na rzecz wspólnoty lokalnej. Burmistrz natomiast nie ustosunkował się do roli mieszkańców i organizacji pozarządowych jako inicjatorów działań rozwojowych, podkreślił jednak, iż współpracę zarówno z mieszkańcami, jak i organizacjami pozarządowymi ocenia dobrze.

Kolejnym aspektem poruszonym w badaniu była ocena dotychczasowej działalności władz gminy i podległej im administracji. Co ciekawe, mimo że administracja publiczna była jednym z obszarów, który zdaniem badanych nie wymagał niezbędnych zmian, to jednak nie wyrazili oni zbytniego zadowolenia z jej funkcjonowania. Jedynie przeciętnie działalność władz i administracji oceniła połowa ankietowanych, 26 – dobrze, 18 – źle. Mieszkańcy przypisywali władzom i administracji Główna następujące cechy:

- otwartość na problemy mieszkańców, przy czym nie mniej ankietowanych jako negatywną cechę wskazywało brak wsparcia dla inicjatyw mieszkańców;
- życzliwość urzędników, a jednocześnie złą organizację urzędu;
- w równym stopniu dbałość o ład i porządek w gminie, jak i brak tej dbałości,
- uczciwość władz, a także często występujące koleśiostwo.

Mieszkańcy stosunkowo surowo odnieśli się do aktywności inwestycyjnej gminy, a właściwie do jej braku. Jest to jedna z największych bolączek gminy, w znacz-

¹³ Burmistrz Główna 20 lipca 2010 r. podpisał umowę dotyczącą dofinansowania projektu „Poprawa dostępności komunikacyjnej zachodniej części miasta Główna” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013. Jest to jeden z większych projektów kompleksowej przebudowy dróg w Głównie, jego wartość wynosi 5 893 117,97 zł, natomiast kwota dotacji 4 419 838,47 zł.

nym stopniu determinująca rozwój pozostałych płaszczyzn jej funkcjonowania. Należy tutaj jednak zaznaczyć, iż władze Główna nie traktują tego problemu jako wyraźnej przeszkody w sprawnym funkcjonowaniu samorządu terytorialnego. Według nich jest nią m.in. niewspółmierność skali obligatoryjnych zadań do przyznawanych środków finansowych.

Mimo wielu słabości gminy mieszkańcy zdecydowanie uznali, że jest ona atrakcyjna głównie dla mieszkańców, ale także osób ją odwiedzających, ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz możliwość rekreacji i wypoczynku, co również podkreślał w swoich wypowiedziach burmistrz. Postrzeganie atrakcyjności gminy przez mieszkańców przekłada się na ich stosunek do ewentualnego, bądź też nie, opuszczenia miasta na rzecz bardziej atrakcyjnego miejsca. Spośród wszystkich osób, które wskazały Główno jako atrakcyjne, tylko 4 wyraziły chęć migracji. Można jednak przypuszczać, iż takie decyzje mogą wynikać z innych względów, np. osobistych. Warto tutaj także podkreślić, że wśród osób nie mających zdania na temat atrakcyjności miasta również nie widać większej chęci do jego opuszczenia.

Zdaniem mieszkańców gmina powinna być jednak znacznie lepiej promowana. Dotychczasowe działania promocyjne władz odbierane są jako przeciętne. Najbardziej popularną formą promocji gminy w ocenie mieszkańców jest strona internetowa. Trafia do najszerszego grona odbiorców i jest pierwszym źródłem, w którym szuka się informacji. Innymi wymienionymi formami były: lokalne festyny i imprezy (np. Święto Główna, Letnia Impreza nad Wodą, Muzyczne Lato), ulotki, broszury. Działania tego typu znacznie lepiej ocenił natomiast burmistrz Główna, podkreślając, że formy promocji miasta dobierane są odpowiednio do potrzeb i oczekiwań odbiorców z danego rynku docelowego

4. Zakończenie

Badanie ankietowe będące przedmiotem analizy nie wyczerpuje problematyki odnoszącej się do oceny jakości życia przez mieszkańców, niemniej jednak pozwala choć w części poznać opinie mieszkańców o miejscu zamieszkania. Identyfikowane są jego słabości i zalety, a także, co powinno być najważniejsze dla władz lokalnych z punktu widzenia ich działalności, opinie o jego włodarzach. Badania tego typu służą przede wszystkim władzom lokalnym, dostarczając im niezbędnej wiedzy o potrzebach i oczekiwaniach mieszkańców, co za tym idzie – dają możliwość skuteczniejszego ich zaspokajania. Mieszkańcom natomiast przynoszą podniesienie poziomu jakości życia. Znajdują również zastosowanie wszędzie tam, gdzie istotna jest rzeczywistość, nieudawana relacja między obywatelem a samorządem. Na podstawie wyników badań powinny być budowane wszelkiego rodzaju plany, strategie, programy, ponieważ stają się one wtedy wyrazem upodmiotowienia obywateli i wskazania rangi ich preferencji w procesie formułowania celów i w konsekwencji realizacji projektów mających akceptację większości członków danej wspólnoty.

Omawiane badanie jest jedynie fragmentem identyfikacji opinii i potrzeb mieszkańców Głowna. W ankiecie zabrakło zapewne wielu pytań. Poza tym jej wielowątkowość (stan infrastruktury technicznej i społecznej, ocena atrakcyjności, działalności władz lokalnych i administracji, promocji oraz aktywność obywatelska mieszkańców), a zarazem fragmentaryczność pozwala jedynie na sformułowanie dość ogólnych wniosków, zidentyfikowanie zaledwie kilku obszarów problemowych.

Badanie pokazało natomiast, że mieszkańcy Głowna są raczej zadowoleni z zamieszkiwania w mieście. Niestety, zadowolenie to nie wynika z należytej dbałości władz lokalnych o właściwe warunki życia społeczno-gospodarczego, o czym świadczą liczne dość niskie oceny ich działalności. Są to raczej powody natury osobistej (rodzina, dom) czy wynikające z osobistych preferencji co do cech, jakimi powinno charakteryzować się miejsce zamieszkania.

Wydaje się, że w obliczu niedociągnięć polityki inwestycyjnej gminy (brak nowych inwestorów, niska skuteczność dotychczasowych działań, mało nowych miejsc pracy) będzie się pogłębiać zjawisko „luki” pomiędzy tymi mieszkańcami, którzy pomimo stagnacji społecznej i gospodarczej pozostaną w mieście, a młodymi, wykształconymi, potencjałem miasta, szukającymi swoich szans w większych ośrodkach miejskich.

Wydaje się również, że władze nie do końca mają sprecyzowany pomysł na rozwój Głowna. W *Planie Rozwoju Lokalnego miasta Głowna* niewiele uwagi poświęca się sprawom gospodarczym, tworzeniu nowych miejsc pracy, których brak jest nadal dość silnie odczuwany przez mieszkańców. Co ciekawe, jako jeden z kierunków rozwoju miasta wskazywany jest przemysł, co zapewne wynika z tradycji Głowna jako ośrodka przemysłowego. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w zapisach zarówno *Strategii rozwoju miasta Głowna na lata 2004-2010*, jak i *Planu rozwoju lokalnego*. Zauważalna jest natomiast reakcja na potencjał turystyczno-rekreacyjny gminy. Władze upatrują w nim możliwości rozwoju miasta, przy czym wyposażenie w infrastrukturę turystyczną jest nadal dalece niedostateczne. Położenie, warunki naturalne, liczne lasy oraz zbiorniki wodne nadające miastu swoisty klimat podkreślane są także przez mieszkańców jako jego atuty. Warunki naturalne i przyrodnicze są też czynnikami silnie determinującymi decyzje mieszkańców w kwestii zamieszkania.

Mimo że mieszkańcy niezbyt korzystnie ocenili stan istniejącej w gminie infrastruktury, zwłaszcza technicznej, to jednak dostrzegają zmiany zachodzące w tym zakresie. Spora część inwestycji ujętych w *Planie rozwoju* dotyczy właśnie modernizacji i budowy infrastruktury drogowej, wodociągowo-kanalizacyjnej, budowy zakładu utylizacji śmieci (w gminie brak jest wysypiska śmieci), doprowadzenia gazu i sieci jego dystrybucji na terenie miasta.

Słabo natomiast wypadła promocja miasta. Wprawdzie gama form promocji wymienionych przez burmistrza była szersza niż wskazane przez mieszkańców w ankiecie, i tak wydaje się, iż są one tworzone bez wcześniejszego dokładnego rozpoznania segmentu odbiorców, do którego mają trafić. Nie jest zatem zaskoczeniem, że najczęściej wskazywaną formą promocji był Internet i lokalne imprezy organizowane przez miasto. Działania promocyjne mieszkańcy w odróżnieniu od władz oce-

nił jako przeciętne. Może to oczywiście wynikać z braku zainteresowania tego typu działaniami władz bądź też niedostateczną wiedzą mieszkańców na ten temat. Z drugiej jednak strony rodzi się pytanie, czy władze Główna w ogóle promują miasto wśród jego mieszkańców, a jeśli tak, to w jakim stopniu z tą promocją do nich docierają. Można bowiem przypuszczać, że działania pod hasłem promocji, np. w postaci różnorodnych imprez lokalnych, mają raczej za zadanie lansowanie władz lokalnych niż budowanie trwałych więzi z mieszkańcami.

Badanie pokazało także słabość społeczeństwa obywatelskiego w Głównie. Bliższe 80% ankietowanych nie uczestniczyło w żadnych działaniach na rzecz gminy i jej mieszkańców. Niestety, większość z nich nie widzi takiej potrzeby także w przyszłości. Głównym podawanym powodem nieangażowania się w życie publiczne jest brak czasu. Ci, którzy deklarują taką chęć, najczęściej patrzą przez pryzmat najbliższego otoczenia, np. braku drogi, wodociągu, kanalizacji.

Konkludując, badania potrzeb społeczności lokalnej powinny stać się „codziennością” działań władz. To systematyczny proces zbierania i analizy danych, który ma w szczególności identyfikować dobra i usługi dostarczane danej społeczności w niewystarczającym zakresie. Na podstawie powyższego badania daje się zauważyć rozbieżność w odbiorze jakości i warunków życia przez mieszkańców i władze lokalne Główna. Te ostatnie rzadziej widzą swoje błędy i częściej szukają usprawiedliwienia w otoczeniu zewnętrznym, np. w niekorzystnej polityce państwa w zakresie przedsiębiorczości, ekspansji dużych zagranicznych grup handlowych czy też dużej konkurencji na rynku produktów rolnych. A przecież gmina jest płaszczyzną wieloaspektowych interakcji zachodzących pomiędzy wszystkimi podmiotami życia publicznego w celu realizacji interesu publicznego, działania władz powinny być zatem ukierunkowane na podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez aktywizację różnych obszarów życia społeczno-gospodarczego.

Przykładem może być tutaj gmina Tarnowo Podgórne, w której mieszkańcy bardzo wysoko ocenili jakość życia, podkreślając, że tym, co ją wyróżnia na tle innych gmin województwa wielkopolskiego, jest przede wszystkim duża koncentracja zagranicznych firm, a także przedsiębiorczość mieszkańców, czystość i estetyka gminy¹⁴. Mieszkańcy gminy również dobrze odbierają pracę wójta, podkreślając przede wszystkim jego bardzo dobrą orientację w problemach gminy i jej mieszkańców, doświadczenie, zorientowanie na przeszłość oraz łatwość rozmowy z mieszkańcami.

Literatura

Badanie opinii mieszkańców gminy Tarnowo Podgórne o warunkach życia i oczekiwaniach wobec administracji samorządowej, Tarnowo Podgórne 2009.

Bezrobotni według gmin województwa łódzkiego (31.12.2008), Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi, http://www.wup.lodz.pl/index.php?id=stat_index.php, dostęp: 23.08.2010.

¹⁴ *Badanie opinii mieszkańców gminy Tarnowo Podgórne o warunkach życia i oczekiwaniach wobec administracji samorządowej*, Tarnowo Podgórne 2009.

- Jakość życia – wskaźniki a opinia mieszkańców*, Centrum Badania Jakości Życia, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Poznań 2009.
- Jakość życia w miastach*, „Samorząd Miejski” 2008, nr 9 (147).
- Lewicka M., *Miasto jako przedmiot badań psychologii*, Pracownia Psychologii Środowiskowej Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009.
- Migała-Warchoł A., *Ocena stopnia zadowolenia mieszkańców z jakości życia mieszkańców województwa podkarpackiego*, [w:] *Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych*, Wyższa Szkoła Handlowa im. B. Markowskiego w Kielcach, Kielce 2007.
- Plan rozwoju lokalnego Miasta Głowna na lata 2007-2013*, Załącznik do Uchwały Rady Miejskiej w Głownie nr LI/414/10 z dnia 6 sierpnia 2010 r.
- Rychlewska P., *Psychospołeczne więzi z miejscem zamieszkania mieszkańców warszawskiego Młynowa i podwarszawskiego Pomiechówka*, „Kultura i Historia” 2010, nr 17.

SATISFACTION WITH THE PLACE OF RESIDENCE – EVALUATION OF PLACE AND LOCAL AUTHORITIES AS ON THE EXAMPLE OF GŁOWNO

Summary: The author focuses on the quality of life. She also describes the citizens' and local government opinion about this issue. Apart from theoretical aspects the article includes the results of research which was conducted in the communes in Łódzkie Voivodeship. The research proved that opinions mentioned above are different.

Keywords: local development, quality of life, municipalities in Łódzkie Voivodeship.